

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Donum, quod natura sua donum est, proprietatem esse Spiritus S. verior
sententia est. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

autem existimaret Spiritum sanctum per voluntatem procedere, non dubitaret peculiarem rationem doni illi concedere: fateatur enim primum donum esse amorem productum; falsum autem esse fundamentum illius disp. citata cap. 2. ostensum est.

Secunda sententia sit Ocam, quam refert *Marfilus* in 1. q. 2. art. 1. notatione 3. & *Gabrielis* 1. dist. 8. quest. vnica, artic. 1. asserentium donum bifariam posse vlturpari; vno modo pro eo, quod gratis alicui dari potest, & hoc pacto non solum Spiritui sancto, sed etiam cuilibet personæ conuenit ratio doni: quolibet enim earum gratis donari potest creaturæ, *Filius enim datus est nobis*, Ela. 9. capit. & *Ioan. 3. Vt Filium suum vnguentum daret*; sic autem donum includit respectum ad creaturas, quibus donatur, vel donari potest. Altero modo dicitur donum id, quod procedit ex vi amoris alicuius obiecti, non quia liberaliter alicui datur: hoc autem modo Spiritus sanctus habet rationem doni respectu creaturarum, quibus liberaliter donatur, sed respectu Patris & Filij; quia est vtriusque mutus amor: quare erit donum Patris in Filium, & Filij in Patrem; sicut etiam est amor vnus in alterum, & contra. Sic docuit *Gab. in illa quest. art. 2. conclus. 1.* Qua quidem ratione idem *Gabr.* existimauit, essentiam diuinam esse donum Patris in Filium, cui ab æterno donatur à Patre; cui consentit *Capreolus* dist. illa 18. quest. 1. & videtur probari ex *Hilario*: octauo enim de Trinitate, circa medium ait, essentiam esse donum, quod Pater dat Filio.

Verum, vt optime notatur *Durand* in 1. dist. illa 18. quest. 1. numer. 10. *Marfil.* loco citato, & *Canariensis* 1. parte commentarij huius quest. essentia diuina non potest vilo modo dici donum respectu alicuius personæ accipientis illam, aut vna persona respectu alterius personæ: nec enim nominibus, prout libet, vtendum est, vtriusque illorum excogitandæ sunt significationes: sed apud Theologos denotare debent id, quod communi vsu apud Philosophos, & peritos significant: donum autem teste *Arist.* 4. Top. cap. 4. est datio irredibilis, hoc est, gratuita & liberalis, ac proinde ex nulla necessitate proueniens: sed talis esse non potest inter diuinas personas, si mutuo comparentur, neque si essentia diuina cum illis conferatur; ibi enim nulla liberalis datio interuenire potest; ergo necin eis donum reperitur. Accedit, quod si prædicto modo donum acciperetur in diuinis, non posset constitui proprietates Spiritus sancti, quod est contra *Augustini* doctrinam 4. de Trinitate, c. 20. vt infra explicabimus.

Tertia opinio est *Canariensis* secunda parte prædicti commentarij, qui asserit, tribus modis accipi donum. Nam cum donum duplicem habeat respectum, & ad eum, qui donat, cuius dicitur esse, & ad eum, cui donatur; dici potest donum, primo quidem, vt est alicuius donantis per indentitatem, & sic essentia diuina est donum, & quæcunque persona sui ipsius, quia se ipsam creaturis gratis donare potest: secundo modo dicitur donum, quod est alicuius per originem, & donari potest; sic ratio dum tamen conuenit personæ procedenti, hoc est, Filio, & Spiritui sancto; quia hæc tantum sunt alicuius per originem. Tertio vero dicitur donum id, quod non tantum est alterius per originem, & donari potest: sed etiam ex vi suæ

Vázquez in 1. part. Tom. 2.

originis procedit vt donum: & hoc modo solum conuenit Spiritui sancto, qui cum procedat vt amor, vt suæ originis, habere videtur rationem doni. Hanc sententiam tradidit *Marfilus* in 1. q. 21. artic. 1. notat. 4. putatque *Canariensis*, esse sententiam *S. Thomæ* in art. 1. ad 1.

Ego quidem fateor tres acceptiones doni assignari à *S. Thoma* in ea solutione primi, vel quando est idem cum donante, & hoc modo essentiam diuinam posse dici donum; vel quando est possessio donantis, vt seruus; vel tertio modo per originem, quando donum procedit à donante, & sic conuenire cuius personæ procedenti, quæ ab ea, à qua procedit, per missionem, quam mittitur ad creaturas, donari potest. Addit vero *Canariensis* aliam acceptionem, omittit scilicet illa, quando scilicet id, quod procedit, vi suæ originis procedit vt donum: & hoc pacto inquit proprium esse Spiritus sancti. *S. Thom.* eo loco concludit solum tertio illo modo posse esse personalem, & cuius procedenti personæ conuenire: sed art. 2. docet, vltimo illo modo esse proprium Spiritus sancti, id quod amplius à nobis explicari oportet: neque enim tam multiplices acceptiones doni assignandæ sunt.

CAPVT II.

Donum, quod natura sua donum est, proprietatem esse Spiritus sancti, verior sententia est.

NE in certa huc, illucque nostra vagetur disputatio, primum omnium statuenda est definitio doni; deinde quæ ad illius plenam intelligentiam necessaria fuerint, adducenda. Donum igitur, teste *Arist.* 4. Top. cap. 4. prope finem est, datio irredibilis, hoc est, sine spe & pacto retributionis, ac si dicas, est datio liberalis ex amore. Quare videndum est, an hoc modo alicui personæ peculiari ratione conueniat, esse donum: nec enim nouas acceptiones, aut etiam definitiones doni ex nostro capite comminisci licitum est. Ex hac vero definitione primum manifeste liquet donum respectum habere, tum ad eum, qui donat liberaliter, tum etiam ad eum, cui fit donatio: deinde patet donum solum appellari id, quod naturæ rationali donari potest; hæc enim sola capax est liberalis & gratuita donationis, vt ait *August.* lib. 4. contra Iulianum, cap. 3. non longe à principio. Postremo vt notauit *Caiet.* in art. 1. & colligitur ex *S. Tho.* in corp. constat, donum esse super facultatem accipientis, eo quod sola voluntate donantis confertur.

Præterea obseruandum est non tantum esse donum id, quod actu donatur, sed donum etiam appellari illud, quod donari, potest, vel ad id deputatum est. Ita docuerunt *S. Tho.* art. 1. ad 4. Bonauent. in 1. dist. 18. q. 2. *Gabr.* art. 1. *Marfilus* in 1. q. 21. art. 3. quos sequitur *Canariensis* in hoc articulo. Quare quod Spiritus sanctus ad æterno nulli donetur, nihil obstat, quo minus vere donum dicatur. Id præse tradit *August.* lib. 5. de Trinit. cap. 15. in fine, cum ait: *Aliter enim intelligitur, cum dicitur donum, aliter cum dicitur donatum: donatum potest esse, antea quam detur, donatum vero, nisi datum fuerit nullo modo dici potest.* Quare cum idem *Augustinus* 15. de Trinitate, capit. 19. inquit: *In tantum ergo donum Dei est, in quantum datur, eis, quibus datur; ita est intelligendus, vt loquatur de dono, quatenus donatum est.*

est, vel ita, ut pro eodem accipiat dari, & aptū esse, ut detur. Porro ipsum loqui de dono, quatenus donari potest, intelligitur ex verbis, quæ de eodem Spiritu sancto mox subiungit: *Apud se autem Deus est, etiamsi nemini detur, quia Deus erat Patri & Filio coæternus, antequam quidquam donaretur.* Ergo cum 4. de Trinitate, ut infra videbimus, August. affirmet donum esse proprietatem Spiritus sancti; efficitur, ut eo etiam loco asserat ipsum esse donum, antequam actu donetur.

Id quod natura sua donum est, proprietatem est Spiritus sancti.
S. Thomas. Bonavent.

His positis, quæ indubitata esse debent, vera sententia est, rationem doni, quod sua natura donum est, esse proprietatem Spiritus sancti, & nulli alteri convenire personæ. Sic docet S. Thom. in artic. 2. bonavent. in 1. dist. 18. quæst. 4. intelligunt autem donum respectu creaturarum, quibus donari aptum est vi suæ processionis. Ceterum pro explanatione prædictæ sententiæ observa, dupliciter accipi posse donum, vno modo pro quacunque re quæ liberali voluntate ei accedente donari potest: huic autem rei ratio doni provenit extrinseca tantum denominatione à voluntate donantis, quæ illi omnino accidentaria & extrinseca est. Hac ratione donum dici potest, non tantum quæcumque divina persona, & ipsamet essentia divina; sed etiam quæcumque res creata, quæ liberalis donationis materia esse potest: nam & divina essentia, & quævis persona divina; & res creata donari potest. Adde quod Spiritus sanctus alia quoque ratione habet esse donum, quod donari potest, ut statim patebit nihilominus hac priori acceptione etiam donum est respectu sui tanquam donantis, hoc est, si cogitemus Spiritum sanctum seipsum donare cum essentia divina, & cum aliis personis, sicut donatur, cum venit in animam iusti, iuxta illud, *Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*, sic est donum creaturarum, quod à seipso donatur, sicuti Pater, & Filius, hæc tamen non est proprietas Spiritus sancti, cum multis aliis communis sit.

Donum posteriori acceptione est proprietas Spiritus sancti.

Eadem missione qua mittitur Spiritus sanctus donatur ab eo à quo mittitur.

Altero modo dicitur donum, quod natura sua & proprietate substantiali donum est. Hoc autem modo est proprietas solius Spiritus sancti, id enim habet vi suæ productionis, non voluntate aliqua ei accidentarie advenienti, sicut in priori acceptione contingit. Atque hoc modo puto necessariam esse distinctionem realem inter donum, & eum, qui donat: id quod hac ratione melius explicabitur. Missio Spiritus sancti, quæ ad nos aliquando mittitur; est ipsamet æterna processio, addito solum respectu rationis ad creaturas, ad quas mitti dicitur ratione alicuius peculiaris effectus, ut disp. 170. ostendemus eadem autem missione, qua Spiritus sanctus mittitur donatur ab eodem, à quo mittitur: cum enim missio hæc sit natura sua amor; & quatenus denotat ordinem ad creaturas, sit gratuitus, sicut is, qui ea mittitur, liberaliter quoque donetur. Habet igitur Spiritus sanctus vi suæ processionis, quæ est amor intrinsece posse donari, non voluntate & amore ei advenienti, ut principio donandi, sed ipsomet amore, quo substantialiter procedit, ut ipsa donatione, quia amore etiam ipso substantialiter mittitur: & ipsa missio est donatio: at vero Filius, etiam quando à Patre mittitur, à quo procedit, non mittitur amore ipso, hoc est, missio illius non est amor substantialiter, sed est intellectio: ei autem additur amor quasi accidentarie & tanquam principio, quo

mouetur Deus Pater, ut Filium suum generatione & intellectione, tanquam missione mittat & donet: ergo Filij processio non est substantialiter ipsa donatio: quia non est amoris processio: sed est donatio ratione solum amoris, quo tanquam principio mittitur, & donatur: cum tamen Spiritus sanctus ipsa dilectione æterna ut missione mittatur, & ut donatione donetur. Quomodo vero ipsa missio sit æterna personæ processio, eo loco ex doctrina Patrum & ratione monstrandum est. Hæc sane est proprietas Spiritus sancti, de qua Augustinus sequenti disputatione allegandus dixit eo esse donum, quod est spiritus: quæ nulli alteri personæ divina, nec creatura advenire potest: nam quæcumque alia non est substantialiter, sed extrinseca solum denominatione amor.

Ex dictis sequitur primum, quia ratione primum donum dicitur amor, nimirum quia amor, si donari posset inter homines, sicut res alia, substantialiter & vi suæ processionis esset donum: cetera autem ex ipso dona dicerentur.

Deinde patet, recte dici cum Aug. 5. de Trin. 4. 4. Filium procedere à Patre, ut natum: at vero Spiritum sanctum ut datum, quia Spiritus sanctus procedit substantialiter amore & dilectione, quæ est ipsa donatio. Quare spiritus non solum ut spiritus, sed etiam ut donum, substantialiter procedit: at vero Filius procedit per intellectiōem, quæ substantialiter non est donatio, sed generatio. Quod vero per generationē produciatur, exit ut natum, & eius origo dicitur naturalis.

Sed obijciat, Filium quoque dici posse substantialiter donum, quia cum sit substantialiter Deus, & Deus sit suapte natura amor & charitas, erit substantialiter donum. Respondeo, sicut Spiritus sanctus est sapientia natura sua, non tamen dicitur productus sapientia, quia non procedit per intellectum: sic etiam Filius est amor essentialiter, quia Deus est; non tamen est productus amor, quia non procedit per voluntatem. Ad rationem autem doni, quod donari aptum est, non sufficit esse amorem essentialiter; sed requiritur esse productum amorem, ut ipsiusmet productio sit substantialiter donatio: hoc autem proprium est Spiritus sancti.

Quomodo autem, cum respectus ad creaturas, qui significati videntur nomine doni, Spiritus sancto omnino extrinsece & accidentarie conveniant, nihilominus donum sit eius proprietas personalis, sequenti disputatione patebit.

DISPUT. CLIV.

An ratio doni conveniat Spiritui sancto ratione essentia, vel proprietatis personalis.

Quid sentiant Scotus, & Caietanus, cap. 1. Spiritum sanctum ratione suæ proprietatis personali, non tantum esse spiritum, sed etiam donum, verum sententia est, cap. 2. Corollarium præcedentis doctrinæ, cap. 3.

CAPVT I.

Quid sentiant Scotus, & Caietanus.

Variant quoque Doctores in hac controversia; ex variis namque principiis diversæ conclusioni necesse est. Scotus 1. distinctione 18. quæst. 1. docet